

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 1.3.2022.
C(2022) 1161 final

ANNEX

PRILOG

KOMUNIKACIJI KOMISIJE

Odobrenje sadržaja nacрта Uredbe Komisije o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na određene kategorije sporazuma o istraživanju i razvoju

PRILOG

UREDBI KOMISIJE (EU) .../...

od **XXX**

o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na određene kategorije sporazuma o istraživanju i razvoju

NACRT

EUROPSKA KOMISIJA,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije (u daljnjem tekstu: „Ugovor”),
uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EEZ) br. 2821/71 od 20. prosinca 1971. o primjeni članka 85. stavka 3. Ugovora na kategorije sporazuma, odluka i usklađenih djelovanja¹,

nakon objave nacрта ove Uredbe,

nakon savjetovanja sa Savjetodavnim odborom za pitanja ograničavajućih djelovanja i vladajućih položaja,

budući da:

- (1) Uredbom (EEZ) br. 2821/71 Komisija se ovlašćuje primijeniti putem uredbe članak 101. stavak 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (*) na određene kategorije sporazuma, odluka i usklađenih djelovanja koji su obuhvaćeni člankom 101. stavkom 1. Ugovora i za cilj imaju istraživanje i razvoj proizvoda, tehnologija ili procesa do stadija industrijske primjene, te korištenje rezultata, uključujući odredbe koje se odnose na prava intelektualnog vlasništva.
- (2) Člankom 179. stavkom 2. Ugovora Uniju se poziva da potiče poduzetnike, uključujući male i srednje poduzetnike, na visokokvalitetne aktivnosti istraživanja i razvoja, kao i da podrži njihovu međusobnu suradnju.
- (3) Uredba Komisije (EU) br. 1217/2010 od 14. prosinca 2010. o primjeni članka 101. stavka 3. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na određene kategorije sporazuma o istraživanju i razvoju² definira kategorije sporazuma o istraživanju i razvoju za koje je Komisija smatrala da uobičajeno ispunjavaju uvjete utvrđene u članku 101. stavku 3. Ugovora. S obzirom na cjelokupna pozitivna iskustva u primjeni te uredbe, koja prestaje važiti 31. prosinca 2022., te uzimajući u obzir rezultate preispitivanja, primjereno je donijeti novu uredbu o skupnom izuzeću.
- (4) Svrha ove Uredbe olakšati je istraživanje i razvoj te istovremeno učinkovito štititi tržišno natjecanje. Ovom bi se Uredbom također trebao ispuniti zahtjev za osiguravanje primjerene pravne sigurnosti za poduzetnike. U ostvarivanju tih ciljeva

¹ SL L 285, 29.12.1971., str. 46.

(*) S učinkom od 1. prosinca 2009., članak 81. Ugovora o EZ-u (prethodno članak 85. Ugovora o EEZ-u) postao je članak 101. Ugovora. Te su odredbe po svom sadržaju istovjetne. Za potrebe ove Uredbe upućivanja na članak 85. Ugovora o EZ-u ili članak 81. Ugovora o EZ-u treba tumačiti kao upućivanja na članak 101. Ugovora, prema potrebi.

² SL L 335, 18.12.2010., str. 36.–42.

treba uzeti u obzir potrebu za što većim pojednostavnjenjem upravnog nadzora i zakonodavnog okvira.

- (5) Za primjenu članka 101. stavka 3. Ugovora općenito se može pretpostaviti da će ispod određene razine tržišne snage pozitivni učinci sporazuma o istraživanju i razvoju prevagnuti nad negativnim učincima na tržišno natjecanje.
- (6) Za primjenu članka 101. stavka 3. Ugovora putem uredbe nije potrebno utvrditi sporazume koji mogu biti obuhvaćeni područjem primjene članka 101. stavkom 1. Ugovora. U pojedinačnoj ocjeni sporazuma iz članka 101. stavka 1. Ugovora treba voditi računa o nekoliko čimbenika, a posebno o tržišnoj strukturi na mjerodavnom tržištu.
- (7) Sporazumi o zajedničkoj provedbi aktivnosti istraživanja ili zajedničkog razvoja rezultata istraživanja do faze industrijske primjene, ali ne uključujući tu fazu, općenito nisu obuhvaćeni člankom 101. stavkom 1. Ugovora. Međutim, u određenim okolnostima, primjerice kada sudionici pristaju ne obavljati druga istraživanja i razvoj na istom području, čime se odriču prilike da steknu konkurentsku prednost pred drugim sudionicima, takvi sporazumi mogu biti obuhvaćeni člankom 101. stavkom 1. Ugovora i zbog toga trebaju biti obuhvaćeni ovom Uredbom.
- (8) Pogodnost izuzeća utvrđenu u ovoj Uredbi treba ograničiti na one sporazume za koje se s dostatnom sigurnošću može pretpostaviti da ispunjavaju uvjete iz članka 101. stavka 3. Ugovora.
- (9) Općenito se može očekivati da će klijenti ostvariti korist zbog povećanog opsega i djelotvornosti istraživanja i razvoja i. uvođenjem novih ili poboljšanih proizvoda, tehnologija ili procesa, ili ii. bržim plasiranjem tih proizvoda, tehnologija ili procesa, ili iii. snižavanjem cijena proizašlo iz novih ili poboljšanih tehnologija ili procesa.
- (10) Suradnja na području zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja te korištenja rezultata općenito promiče tehnički i gospodarski napredak ako sudionici u suradnju ulaze s usporedivim vještinama, sredstvima ili aktivnostima.
- (11) Zajedničko korištenje rezultata može imati različite oblike kao što su proizvodnja, distribucija proizvoda ili primjena tehnologija, dodjela ili licenciranje prava intelektualnog vlasništva ili priopćavanje znanja i iskustva potrebnog za takvu proizvodnju ili primjenu koji znatno doprinose tehničkom ili gospodarskom napretku.
- (12) Da bi se opravdalo izuzeće utvrđeno ovom Uredbom, zajedničko korištenje treba se odnositi na proizvode, tehnologije ili procese kod kojih je uporaba rezultata tog istraživanja i razvoja neophodna.
- (13) Povrh toga, svi sudionici trebaju sporazumom o istraživanju i razvoju dogovoriti da će svaki imati puni pristup konačnim rezultatima zajedničkog istraživanja i razvoja, uključujući sva proizašla prava intelektualnog vlasništva, znanja i iskustva, u svrhu i. daljnjeg istraživanja i razvoja i ii. korištenja, i to čim konačni rezultati postanu dostupni. Pristup rezultatima općenito ne bi trebao biti ograničen s obzirom na uporabu rezultata u svrhu daljnjeg istraživanja i razvoja. Međutim, ako sudionici u skladu s ovom Uredbom ograniče svoja prava korištenja, posebno ako se specijaliziraju u smislu korištenja, pristup rezultatima u svrhu korištenja može se u skladu s time ograničiti. Osim toga, u slučajevima gdje i. akademska tijela, istraživački instituti ili ii. poduzetnici koji pružaju istraživanje i razvoj kao komercijalnu uslugu, a uobičajeno nisu aktivni u korištenju rezultata, sudjeluju u tome istraživanju i razvoju, mogu se složiti da koriste te rezultate istraživanja i razvoja samo u svrhu daljnjeg istraživanja.

- (14) Ovisno o mogućnostima i komercijalnim potrebama sudionika, njihov doprinos suradnji na istraživanju i razvoju može se razlikovati. Stoga, kako bi odrazio i nadoknadio razlike u vrijednosti ili prirodi doprinosa sudionika sporazuma, sporazumom o istraživanju i razvoju koji ostvaruje pogodnost iz ove Uredbe može se urediti da jedan sudionik drugom daje naknadu za dobivanje pristupa rezultatima u svrhu daljnjeg istraživanja ili korištenja. Međutim, naknada ne smije biti toliko visoka da u biti zapriječi takav pristup.
- (15) Ako sporazum o istraživanju i razvoju ne predviđa zajedničko korištenje rezultata, sudionici trebaju sporazumom o istraživanju i razvoju urediti međusobno davanje pristupa svojim prethodno postojećim znanjima i iskustvima, dokle god su ta znanja i iskustva prijeko potrebna u svrhu korištenja rezultata drugih sudionika. Stope zaračunatih naknada (npr. iznosi licenčnih naknada) ne smiju biti toliko visoke da u biti drugim sudionicima zapriječe pristup znanjima i iskustvima.
- (16) Izuzeće iz ove Uredbe treba biti ograničeno na sporazume o istraživanju i razvoju koji poduzetnicima ne pružaju mogućnost uklanjanja tržišnog natjecanja s obzirom na znatan dio proizvoda ili tehnologija o kojima je riječ. Iz skupnog izuzeća potrebno je isključiti sporazume između konkurenata čiji zbrojeni udjel tržišta proizvoda ili tehnologija koji se mogu poboljšati, nadomjestiti ili zamijeniti rezultatima istraživanja i razvoja prelazi određenu razinu u vrijeme sklapanja toga sporazuma.
- (17) Izuzeće iz ove Uredbe treba biti i ograničeno na sporazume o istraživanju i razvoju koji poduzetnicima ne pružaju mogućnost uklanjanja tržišnog natjecanja u području inovacija, uključujući razvoj novih proizvoda, usluga ili tehnologija. Iz skupnog izuzeća potrebno je isključiti sporazume o istraživanju i razvoju ako bi, uz nastojanja sudionika sporazuma o istraživanju i razvoju, preostala manje od tri konkurentna nastojanja u području istraživanja i razvoja koja su usporediva s njima.
- (18) Međutim, ne postoji pretpostavka niti da su sporazumi o istraživanju i razvoju obuhvaćeni člankom 101. stavkom 1. Ugovora, niti da oni ne ispunjavaju uvjete iz članka 101. stavka 3. Ugovora ako nisu dosegnuti pragovi ili ispunjeni drugi uvjeti utvrđeni u ovoj Uredbi. U takvim je slučajevima potrebno provesti pojedinačnu ocjenu sporazuma o istraživanju i razvoju na temelju članka 101. Ugovora.
- (19) Da bi se jamčilo održavanje djelotvornog tržišnog natjecanja za vrijeme zajedničkog korištenja rezultata, potrebno je urediti da se skupno izuzeće prestaje primjenjivati ako zbrojeni udjel sudionika na tržištu proizvoda ili tehnologija proizašlih iz zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja premaši određenu razinu. Ovo izuzeće treba se nastaviti primjenjivati bez obzira na tržišne udjele sudionika određeno vrijeme nakon početka zajedničkog korištenja, kako bi se osiguralo da se njihovi tržišni udjeli stabiliziraju, posebno poslije uvođenja jednog potpuno novog proizvoda, i jamčilo postojanje najkraćeg potrebnog razdoblja za povrat uložениh sredstava.
- (20) Ova Uredba ne bi trebala izuzimati sporazume koji sadržavaju ograničenja koja nisu prijeko potrebna za postizanje pozitivnih učinaka proizašlih iz sporazuma o istraživanju i razvoju. U načelu iz pogodnosti izuzeća koje se utvrđuje ovom Uredbom, bez obzira na tržišni udjel sudionika, trebaju biti isključeni: sporazumi koji sadržavaju određena stroga ograničenja tržišnog natjecanja koja se odnose na ograničavanje slobode sudionika u provođenju istraživanja i razvoja na području koje nije vezano za sporazum, dogovor o cijenama koje se zaračunavaju trećim stranama, ograničavanje obujma proizvodnje ili prodaje i ograničavanje pasivne prodaje ugovornih proizvoda ili tehnologija na teritorijima odnosno klijentima koji su rezervirani za druge sudionike sporazuma. U tom smislu, ograničenja koja se odnose

na područje uporabe ne predstavljaju ograničavanje proizvodnje ili prodaje, niti ograničavanje u smislu teritorija odnosno klijenata.

- (21) Ograničenje tržišnog udjela, neizuzimanje određenih sporazuma i uvjeti predviđeni u ovoj Uredbi obično osiguravaju da sporazumi na koje se odnosi skupno izuzeće ne dopuste sudionicima uklanjanje tržišnog natjecanja u odnosu na znatan dio dotičnih proizvoda ili tehnologija.
- (22) Ne može se isključiti mogućnost nastanka protutržišnih učinaka zatvaranja tržišta ako jedan sudionik sporazuma financira više projekata istraživanja i razvoja koje provode konkurenti u odnosu na iste ugovorne proizvode ili tehnologije, posebno ako taj sudionik stekne isključivo pravo korištenja rezultata prema trećim stranama. Stoga bi pogodnost iz ove Uredbe trebala vrijediti za takve plaćene sporazume o istraživanju i razvoju samo ako zbrojeni tržišni udjeli svih sudionika uključenih u povezane sporazume, a to su sudionik koji osigurava financiranje i svi sudionici koji provode aktivnosti istraživanja i razvoja, ne prelazi 25 %.
- (23) Pogodnosti iz ove Uredbe mogu se povući na temelju članka 29. Uredbe (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju utvrđenih u člancima 81. i 82. Ugovora³.
- (24) Budući da su sporazumi o istraživanju i razvoju često dugoročne prirode, posebno ako se suradnja proširuje na korištenje njihovih rezultata, razdoblje važenja ove Uredbe treba utvrditi na 12 godina.

DONIJELA JE OVU UREDBU:

GLAVA I.

DEFINICIJE

Članak 1. –Definicije

1. Za potrebe ove Uredbe, primjenjuju se sljedeće definicije:
 - (1) „sporazum o istraživanju i razvoju” znači sporazum zaključen između dva ili više sudionika koji se obvezuju na uvjete pod kojima provode:
 - (a) zajedničko istraživanje i razvoj ugovornih proizvoda ili ugovornih tehnologija, što:
 - i. isključuje zajedničko korištenje rezultata tog istraživanja i razvoja, ili
 - ii. uključuje zajedničko korištenje rezultata tog istraživanja i razvoja; ili
 - (b) plaćeno istraživanje i razvoj ugovornih proizvoda ili ugovornih tehnologija, što:
 - i. isključuje zajedničko korištenje rezultata tog istraživanja i razvoja, ili

³

SL L 1, 4.1.2003., str. 1.

- ii. uključuje zajedničko korištenje rezultata tog istraživanja i razvoja;
ili
 - (c) zajedničko korištenje rezultata istraživanja i razvoja ugovornih proizvoda ili ugovornih tehnologija provedeno u skladu s prethodnim sporazumom na temelju stavka 1. točke (a) između istih sudionika; ili
 - (d) zajedničko korištenje rezultata istraživanja i razvoja ugovornih proizvoda ili ugovornih tehnologija provedeno u skladu s prethodnim sporazumom na temelju stavka 1. točke (b) između istih sudionika;
- (2) „sporazum” znači sporazum, odluka udruženja poduzetnika ili usklađeno djelovanje;
 - (3) „istraživanje i razvoj” znači aktivnosti stjecanja znanja i iskustva vezanog uz nove proizvode, tehnologije ili procese, provođenje teorijskih analiza, sustavnog proučavanja ili eksperimentiranja, uključujući i eksperimentalnu proizvodnju, tehnička testiranja proizvoda ili procesa, postavljanje potrebnih objekata i pribavljanje prava intelektualnog vlasništva za dobivene rezultate;
 - (4) „proizvod” znači roba ili usluga, uključujući polugotove proizvode ili usluge i konačne proizvode ili usluge;
 - (5) „ugovorna tehnologija” znači tehnologija ili proces koji nastaju iz zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja. To uključuje tehnologije ili procese dobivene kroz stup istraživanja i razvoja kao i nove tehnologije ili postupke;
 - (6) „ugovorni proizvod” znači proizvod koji nastaje iz zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja ili je proizveden ili nabavljen primjenom ugovornih tehnologija. To uključuje proizvode dobivene kroz stup istraživanja i razvoja te nove proizvode;
 - (7) „novi proizvod ili tehnologija” znači proizvod, tehnologija ili proces koji još ne postoji u trenutku sklapanja sporazuma o istraživanju i razvoju iz stavka 1. točaka (a) ili (b) i koji će, ako se pojavi, stvoriti svoje novo tržište i neće poboljšati, nadomjestiti ili zamijeniti postojeći proizvod, tehnologiju ili proces;
 - (8) „stup istraživanja i razvoja” znači nastojanja u području istraživanja i razvoja usmjerena prvenstveno na određeni cilj ili svrhu. Određeni cilj ili svrha stupa istraživanja i razvoja još se ne može definirati kao proizvod ili tehnologija ili uključuje znatno širi cilj od proizvoda ili tehnologija na određenom tržištu;
 - (9) „korištenje rezultata” znači proizvodnja ili distribucija ugovornih proizvoda ili primjena ugovornih tehnologija odnosno dodjeljivanje ili licenciranje prava intelektualnog vlasništva ili prenošenje znanja i iskustva potrebnog za takvu proizvodnju ili primjenu;
 - (10) „prava intelektualnog vlasništva” znači prava industrijskog vlasništva, posebno patenti i žigovi, kao i autorska prava i srodna prava;
 - (11) „znanje i iskustvo” znači skup praktičnih podataka koji je nastao kao rezultat iskustva i ispitivanja i koji je:
 - (a) „tajan”, odnosno nije općepoznat ili lako dostupan;
 - (b) „značajan”, odnosno značajan i koristan za proizvodnju ugovornih proizvoda ili primjenu ugovornih tehnologija; i

- (c) „prepoznatljiv”, odnosno opisan na dovoljno opširan način kako bi bilo moguće provjeriti ispunjava li kriterije tajnosti i značajnosti;
- (12) „zajednički” u kontekstu aktivnosti provedenih u sklopu sporazuma o istraživanju i razvoju znači aktivnosti kod kojih je dotičan rad:
- (a) izvršio zajednički tim, organizacija ili poduzetnik;
 - (b) zajednički povjeren trećoj strani; ili
 - (c) raspodijeljen između sudionika kroz specijaliziranje u kontekstu istraživanja i razvoja ili specijalizacije u kontekstu korištenja;
- (13) „specijalizacija u kontekstu istraživanja i razvoja” znači da je svaki sudionik uključen u aktivnosti istraživanja i razvoja koje su obuhvaćene sporazumom o istraživanju i razvoju, te da sudionici između sebe dijele rad na istraživanju i razvoju na način koji smatraju najprikladnijim; to ne uključuje plaćeno istraživanje i razvoj;
- (14) „specijalizacija u kontekstu korištenja” znači da sudionici među sobom raspodjeljuju pojedinačne zadatke kao što su proizvodnja ili distribucija, odnosno jedan drugome nameću ograničenja vezana za korištenje rezultata, kao što su ograničenja u pogledu određenih teritorija, klijenata ili područja uporabe; to uključuje situaciju u kojoj samo jedan sudionik proizvodi i distribuira ugovorne proizvode na temelju isključive licence koju su mu dodijelili drugi sudionici;
- (15) „plaćeno istraživanje i razvoj” znači istraživanje i razvoj koje provodi jedan sudionik, a financira drugi sudionik sporazuma koji osigurava financijska sredstva;
- (16) „sudionik koji osigurava financijska sredstva” znači sudionik koji financira plaćeno istraživanje i razvoj dok sam ne provodi nikakve aktivnosti istraživanja i razvoja;
- (17) „poduzetnik koji se natječe za postojeći proizvod i/ili tehnologiju” znači stvarni ili potencijalni konkurent:
- (a) „stvarni konkurent” znači poduzetnik koji isporučuje postojeći proizvod, tehnologiju ili proces koji se može poboljšati, nadomjestiti ili zamijeniti ugovornim proizvodom ili tehnologijom na mjerodavnom zemljopisnom tržištu;
 - (b) „potencijalni konkurent” znači poduzetnik koji bi vjerojatno, u slučaju nepostojanja sporazuma o istraživanju i razvoju, na stvarnim osnovama, a ne samo kao puka teoretska mogućnost, mogao u roku ne duljem od tri godine poduzeti neophodna dodatna ulaganja ili druge potrebne troškove kako bi isporučivao proizvod, tehnologiju ili proces, koji se mogu poboljšati, nadomjestiti ili zamijeniti ugovornim proizvodom ili ugovornom tehnologijom na mjerodavnom zemljopisnom tržištu;
- (18) „poduzetnik koji se natječe u području inovacija” znači poduzetnik koji se ne natječe za postojeći proizvod i/ili tehnologiju i koji se neovisno uključuje ili koji bi, kad ne bi postojao sporazum o istraživanju i razvoju, bio sposoban i izgledno je da bi neovisno sudjelovao u nastojanjima u području istraživanja i razvoja, a ta se nastojanja odnose na:

- (a) istraživanje i razvoj istih ili vjerojatno zamjenjivih novih proizvoda i/ili tehnologija kao što su oni koji će biti obuhvaćeni sporazumom o istraživanju i razvoju; ili
 - (b) stupove istraživanja i razvoja kojima se u osnovi nastoji postići isti cilj ili cilj kao oni koji će biti obuhvaćeni sporazumom o istraživanju i razvoju;
- (19) „konkurentna nastojanja u području istraživanja i razvoja” znači nastojanja u području istraživanja i razvoja u kojima sudjeluje treća strana, sama ili u suradnji s ostalim trećim stranama, ili u kojima je treća strana sposobna samostalno se angažirati i izgledno je da će to učiniti, a odnose se na:
- (a) istraživanje i razvoj istih ili vjerojatno zamjenjivih novih proizvoda i/ili tehnologija kao što su oni koji će biti obuhvaćeni sporazumom o istraživanju i razvoju; ili
 - (b) stupove istraživanja i razvoja kojima se u osnovi nastoji postići isti cilj ili cilj kao oni koji će biti obuhvaćeni sporazumom o istraživanju i razvoju;
- Te treće strane trebale bi biti neovisne o sudionicima sporazuma o istraživanju i razvoju.
- (20) „nekonkurentan poduzetnik” znači poduzetnik koji se ne natječe ni za postojeći proizvod i/ili tehnologiju ni u području inovacija;
- (21) „mjerodavno tržište proizvoda” znači mjerodavno tržište proizvoda koji se mogu poboljšati, nadomjestiti ili zamijeniti ugovornim proizvodima;
- (22) „mjerodavno tržište tehnologije” znači mjerodavno tržište tehnologija ili procesa koji se mogu poboljšati, nadomjestiti ili zamijeniti ugovornim tehnologijama.
- (23) „aktivna prodaja” znači svi oblici prodaje osim pasivne prodaje;
- (24) „pasivna prodaja” znači prodaja kao odgovor na samoinicijativne zahtjeve pojedinačnih kupaca, uključujući dostavu proizvoda kupcu ili kupcima, bez pokretanja prodaje aktivnim privlačenjem određenog kupca, skupine kupaca ili područja; pasivna prodaja uključuje prodaju koja proizlazi iz sudjelovanja u natječajima privatne ili javne nabave.

2. Za potrebe ove Uredbe izrazi „poduzetnik” i „sudionik” uključuju njihove odnosne povezane poduzetnike.

Izraz „povezani poduzetnici” znači:

- (a) poduzetnici u kojima je sudionik sporazuma o istraživanju i razvoju, izravno ili neizravno:
 - i. ovlašten iskoristiti više od polovine glasačkih prava;
 - ii. ovlašten imenovati više od polovine članova nadzornoga odbora, upravnoga odbora ili tijela koja zakonski zastupaju tog poduzetnika; ili
 - iii. ovlašten voditi poslove toga poduzetnika;
- (b) poduzetnici koji nad sudionikom sporazuma o istraživanju i razvoju izravno ili neizravno imaju prava ili ovlasti navedena pod točkom (a);
- (c) poduzetnici u kojima poduzetnik naveden pod točkom (b) ima izravno ili neizravno prava ili ovlasti navedene pod točkom (a);

- (d) poduzetnici u kojima sudionik sporazuma o istraživanju i razvoju zajedno s jednim ili više poduzetnika navedenih u točkama (a), (b) ili (c), odnosno u kojima dva ili više tih poduzetnika zajednički imaju prava ili ovlasti navedena pod točkom (a);
- (e) poduzetnici u kojima prava ili ovlasti navedena pod točkom (a) zajednički drže:
 - i. sudionici sporazuma o istraživanju i razvoju ili njihovi odnosni povezani poduzetnici navedeni u točkama (a) do (d), ili
 - ii. jedan ili više sudionika sporazuma o istraživanju i razvoju odnosno jedan ili više njihovih povezanih poduzetnika navedenih u točkama (a) do (d) i jedna ili više trećih strana.

GLAVA II.

IZUZEĆE

Članak 2. – Izuzeće

1. U skladu s člankom 101. stavkom 3. Ugovora i podložno odredbama ove Uredbe, ovime se određuje da se članak 101. stavak 1. Ugovora ne primjenjuje na sporazume o istraživanju i razvoju.
2. Izuzeće iz stavka 1. primjenjuje se ako sporazumi o istraživanju i razvoju sadržavaju ograničenja tržišnog natjecanja koja su obuhvaćena člankom 101. stavkom 1.
3. Izuzeće iz stavka 1. primjenjuje se i na sporazume o istraživanju i razvoju koji uključuju odredbe o ustupanju ili licenciranju prava intelektualnog vlasništva jednom ili više sudionika ili subjektu koji su sudionici osnovali radi provedbe zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja ili zajedničkog korištenja, pod uvjetom da te odredbe:
 - (a) ne predstavljaju glavni predmet takvih sporazuma; i
 - (b) su izravno povezane s takvim sporazumima i potrebne za njihovu provedbu.

GLAVA III.

UVJETI ZA IZUZEĆE

Članak 3. – Pristup konačnim rezultatima

1. Sporazumom o istraživanju i razvoju mora se odrediti da svi sudionici imaju puni pristup konačnim rezultatima zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja u svrhu daljnjeg istraživanja i razvoja i korištenja.
 - (a) Pristup predviđen stavkom 1. uključuje sva prava intelektualnog vlasništva te znanje i iskustvo koji iz toga proizlaze.
 - (b) Pristup predviđen stavkom 1. odobrava se čim rezultati istraživanja i razvoja postanu dostupni.

2. Sporazumom o istraživanju i razvoju može se propisati da jedan sudionik drugom daje naknadu za davanje pristupa rezultatima u svrhu daljnjeg istraživanja i razvoja ili u svrhu daljnjeg korištenja, ali naknada ne smije biti toliko visoka da u biti zapriječi takav pristup.
3. Istraživački instituti, akademska tijela i poduzetnici koji pružaju istraživanje i razvoj kao komercijalnu uslugu, a uobičajeno nisu aktivni u korištenju rezultata, mogu pristati ograničiti svoje korištenje tih rezultata u svrhu daljnjeg istraživanja.
4. Ako sudionici u skladu s ovom Uredbom ograniče svoja prava korištenja, posebno ako se specijaliziraju u smislu korištenja, pristup rezultatima u svrhu korištenja može se sukladno tome ograničiti.

Članak 4. – Pristup postojećem znanju i iskustvu

1. Sporazumima o istraživanju i razvoju koji isključuju zajedničko korištenje rezultata zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja mora se propisivati da svaki sudionik mora dobiti pristup svim prethodno postojećim znanjima i iskustvima drugih sudionika ako su prijeko potrebna za korištenje rezultata.
2. U sporazumima o istraživanju i razvoju kojima se isključuje zajedničko korištenje rezultata zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja može se navesti da sudionici jedni drugima plaćaju naknade za pružanje pristupa svojem postojećem znanju i iskustvu. Naknada ne smije biti toliko visoka da u biti zapriječi takav pristup.

Članak 5. – Zajedničko korištenje

1. Svako zajedničko korištenje može se odnositi samo na rezultate koji su:
 - (a) neophodni za proizvodnju ugovornih proizvoda ili primjenu ugovornih tehnologija; i
 - (b) zaštićeni pravima intelektualnog vlasništva ili čine znanje i iskustvo.
2. Od sudionika koje se zaduženi za proizvodnju ugovornih proizvoda putem specijalizacije u kontekstu korištenja mora se zahtijevati da ispune narudžbe drugih sudionika za isporuku ugovornih proizvoda, osim u sljedećim slučajevima:
 - (a) sporazumom o istraživanju i razvoju predviđa se i da zajedničku distribuciju mogu obavljati zajednički tim, organizacija ili poduzeće ili treća strana kojoj su sudionici zajednički povjerali zadaće; ili
 - (b) sudionici su se dogovorili da ugovorne proizvode može distribuirati samo sudionik koji proizvodi.

Članak 6. – Pragovi, tržišni udjeli i trajanje izuzeća

1. Ako sudionici sporazuma o istraživanju i razvoju nisu konkurenti, izuzeće iz članka 2. primjenjuje se neovisno o tržišnim udjelima za vrijeme trajanja istraživanja i razvoja.
2. Ako su dva ili više sudionika sporazuma o istraživanju i razvoju poduzetnici koji se natječu za postojeći proizvod i/ili tehnologiju, izuzeće predviđeno u članku 2. primjenjuje se tijekom trajanja istraživanja i razvoja ako u trenutku sklapanja sporazuma o istraživanju i razvoju:

- (a) zajednički tržišni udio sudionika sporazuma o istraživanju i razvoju koji uključuje zajedničko istraživanje i razvoj, kako je definirano u članku 1. stavku 1. podstavku 1. točki (a) ili (c), ne premašuje 25 % na mjerodavnim tržištima proizvoda i tehnologija; ili
 - (b) u slučaju sporazuma o istraživanju i razvoju koji uključuju plaćeno istraživanje i razvoj, kako je definirano u članku 1. stavku 1. podstavku 1. točki (b) ili podstavku 1. točki (d), zbrojeni tržišni udjel sudionika koji osigurava financijska sredstva i svih sudionika s kojima je taj sudionik sklopio sporazume o istraživanju i razvoju o istim ugovornim proizvodima ili ugovornim tehnologijama, ne prelazi 25 % mjerodavnog tržišta proizvoda i tehnologije.
3. Ako se dva ili više sudionika sporazuma o istraživanju i razvoju natječu u području inovacija, izuzeće iz članka 2. primjenjuje se tijekom trajanja istraživanja i razvoja ako u trenutku sklapanja sporazuma o istraživanju i razvoju postoje tri ili više konkurentna nastojanja u području istraživanja i razvoja uz nastojanja sudionika sporazuma o istraživanju i razvoju koja su usporediva s njima.
4. Za sporazume o istraživanju i razvoju u kojima se rezultati zajednički koriste, izuzeće predviđeno u članku 2. nastavlja se primjenjivati sedam godina od trenutka kada su ugovorni proizvodi ili ugovorne tehnologije prvi put stavljeni na tržište na unutarnjem tržištu, ako su uvjeti iz stavaka 1., 2. ili 3. ispunjeni u trenutku sklapanja sporazuma iz članka 1. stavka 1. podstavka 1. točkama (a) ili (b). Kako bi sporazum obuhvaćen člankom 1. stavkom 1. podstavkom 1. točkama (c) ili (d) imao koristi od takvog kontinuiranog izuzeća, uvjeti predviđeni u stavcima 1., 2. ili 3. moraju biti ispunjeni u trenutku sklapanja prethodnog sporazuma na temelju članka 1. stavka 1. podstavka 1. točke (a) ili (b).
5. Nakon isteka razdoblja od sedam godina iz stavka 4., izuzeće iz stavka 2. nastavlja se primjenjivati sve dok zbrojeni tržišni udjel sudionika sporazuma o istraživanju i razvoju ne prijeđe 25 % na tržištima kojima pripadaju ugovorni proizvodi ili ugovorne tehnologije. Ako nakon isteka razdoblja od sedam godina tržišni udjel na jednom od tih tržišta premaši 25 %, izuzeće iz članka 2. nastavlja se primjenjivati dvije uzastopne kalendarske godine nakon godine u kojoj je prag od 25 % prvi put prijedjen.

Članak 7. – Primjena pragova

1. Za potrebe primjenjivanja pragova tržišnog udjela predviđenih u članku 6. stavcima 2. i 5. primjenjuju se sljedeća pravila:
- (a) Tržišni se udjel izračunava na osnovi vrijednosti prodaje na tržištu; ako podaci o vrijednosti prodaje na tržištu nisu dostupni, za utvrđivanje tržišnog udjela sudionika mogu se koristiti procjene temeljene na drugim pouzdanim podacima o tržištu, uključujući količine robe prodane na tržištu, rashode za istraživanje i razvoj ili kapacitete za istraživanje i razvoj;
 - (b) Tržišni udjel izračunava se na temelju podataka koji se odnose na prethodnu kalendarsku godinu; ili, kao druga mogućnost, ako prethodna kalendarska godina nije reprezentativna za položaj sudionika na mjerodavnom tržištu ili tržištima, tržišni udio izračunava se kao prosjek tržišnih udjela sudionika u tri prethodne kalendarske godine;

- (c) Tržišni udjel koji drže poduzetnici navedeni u članku 1. stavku 2. točki (e) jednako se dijeli na svakog poduzetnika koji ima prava ili ovlaštenja nabrojena u članku 1. stavku 2. točki (a).
2. Za potrebe primjene praga iz članka 6. stavka 3., ocjena usporedivosti konkurentskih nastojanja u području istraživanja i razvoja provodi se na temelju pouzdanih informacija o elementima kao što su i. veličina, faza i vrijeme nastojanja u području istraživanja i razvoja, ii. financijski i ljudski resursi kojima treće strane raspolažu, odnosno kojima imaju pristup, njihovo intelektualno vlasništvo, znanje i iskustvo ili druga specijalizirana imovina, njihova prethodna nastojanja u području istraživanja i razvoja i iii. sposobnost trećih strana da izravno ili neizravno koriste moguće rezultate svojih nastojanja u području istraživanja i razvoja na unutarnjem tržištu i koliko je to izgledno.

GLAVA IV.

TEŠKA I ISKLJUČENA OGRANIČENJA

Članak 8. – Teška ograničenja

Izuzeće predviđeno u članku 2. ne primjenjuje se na sporazume o istraživanju i razvoju koji, izravno ili neizravno, samostalno ili zajednički s drugim čimbenicima pod kontrolom sudionika, za svoj cilj imaju bilo koje od sljedećih ograničenja:

1. Ograničavanje slobode sudionika da provode istraživanje i razvoj neovisno ili u suradnji s trećim stranama:
 - (a) u području koje nije povezano s onim na koje se odnosi sporazum o istraživanju i razvoju; ili
 - (b) u području na koje se odnosi sporazum o istraživanju i razvoju ili u povezanom području nakon završetka zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja.
2. Ograničenje proizvodnje ili prodaje, uz iznimku:
 - (a) postavljanja ciljeva proizvodnje, pri čemu zajedničko korištenje rezultata uključuje zajedničku proizvodnju ugovornih proizvoda;
 - (b) određivanja prodajnih ciljeva, pri čemu zajedničko korištenje rezultata:
 - i. uključuje zajedničku distribuciju ugovornih proizvoda ili zajedničko licenciranje ugovornih tehnologija, i
 - ii. provodi zajednički tim, organizacija ili poduzetnik ili je zajednički povjereno trećoj strani;
 - (c) djelovanja koja predstavljaju specijalizaciju u kontekstu korištenja; i
 - (d) ograničavanja slobode sudionika da proizvode, prodaju, dodijele ili licenciraju proizvode, tehnologije ili procese, koji su konkurentni ugovornim proizvodima ili ugovornim tehnologijama tijekom razdoblja na koje su sudionici dogovorili zajedničko korištenje rezultata;
3. Dogovor o cijenama pri prodaji ugovornog proizvoda ili licenciranju ugovornih tehnologija trećim stranama, uz iznimku:

- (a) dogovora o cijenama koje se naplaćuju neposrednim klijentima ili dogovora o licenčnim naknadama koje se naplaćuju neposrednim stjecateljima licencije kada se rezultati zajednički koriste:
 - i. uključuje zajedničku distribuciju ugovornih proizvoda ili zajedničko licenciranje ugovornih tehnologija, i
 - ii. provodi zajednički tim, organizacija ili poduzetnik ili je zajednički povjereno trećoj strani.
- 4. Ograničenje u odnosu na područje odnosno klijente kojima sudionici mogu pasivno prodavati ugovorne proizvode ili licencirati ugovorne tehnologije, uz iznimku uvjeta da se rezultati isključivo licenciraju drugom sudioniku sporazuma.
- 5. Uvjet da se ne provodi, odnosno da se ograniči, aktivna prodaja ugovornih proizvoda ili ugovornih tehnologija na teritorijima ili klijentima koji nisu isključivo dodijeljeni jednom od sudionika sporazuma kroz specijalizaciju u kontekstu korištenja.
- 6. Uvjet da se odbija zadovoljiti potražnja klijenta na državnim područjima sudionika sporazuma, odnosno klijenta raspodijeljenih na neki drugi način između sudionika kroz specijalizaciju u kontekstu korištenja, koji bi ugovorne proizvode plasirali na tržište na drugim državnim područjima u okviru unutarnjeg tržišta.
- 7. Uvjet da se korisnicima ili preprodavačima oteža nabavljanje ugovornih proizvoda od drugih preprodavača u okviru unutarnjeg tržišta.

Članak 9. – Isključena ograničenja

- 1. Izuzeće predviđeno u članku 2. ne primjenjuje se na sljedeće obveze sadržane u sporazumima o istraživanju i razvoju:
 - (a) Obveza neosporavanja:
 - i. nakon završetka istraživanja i razvoja, valjanost prava intelektualnog vlasništva koja:
 - (1) sudionici imaju na unutarnjem tržištu, i
 - (2) relevantna su za istraživanje i razvoj; ili
 - ii. nakon isteka sporazuma o istraživanju i razvoju, valjanost prava intelektualnog vlasništva koja:
 - (1) sudionici imaju na unutarnjem tržištu, i
 - (2) štite rezultate istraživanja i razvoja.
 - Mogućnost da se predvidi raskid sporazuma o istraživanju i razvoju u slučaju da jedna od stranaka ospori valjanost prava intelektualnog vlasništva iz podtočaka i. i ii. ostaje nepromijenjena;
 - (b) Obveza da se ne dodjeljuju licencije trećim stranama za proizvodnju ugovornih proizvoda ili za primjenu ugovornih tehnologija, osim ako sporazum predviđa da barem jedan sudionik koristi rezultate zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja, a takvo se korištenje odvija na unutarnjem tržištu u odnosu na treće strane.
- 2. Ako sporazum o istraživanju i razvoju uključuje bilo koje od isključenih ograničenja navedenih u ovom članku, izuzeće iz članka 2. nastavlja se primjenjivati ako su

isključena ograničenja odvojiva od preostalog dijela sporazuma o istraživanju i razvoju i pod uvjetom da su ispunjeni ostali uvjeti iz ove Uredbe.

GLAVA V.

POSTUPAK UKIDANJA POGODNOSTI

Članak 10. – Ukidanje pogodnosti u pojedinačnim slučajevima koje provodi Europska komisija

1. Ako u pojedinačnom slučaju Komisija utvrdi da sporazum o istraživanju i razvoju na koji se primjenjuje izuzeće predviđeno u ovoj Uredbi ipak ima učinke koji su u suprotnosti s člankom 101. stavkom 3. Ugovora, ona može ukinuti pogodnost iz ove Uredbe prema članku 29. stavku 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003.
2. Pogodnost iz ove Uredbe mogu se ukinuti na temelju članka 29. stavka 1. Uredbe (EZ) br. 1/2003, posebno ako:
 - (a) postojanjem sporazuma o istraživanju i razvoju znatno se ograničava mogućnost da treće strane provode istraživanje i razvoj u područjima povezanim s ugovornim proizvodima ili ugovornim tehnologijama;
 - (b) postojanje sporazuma o istraživanju i razvoju znatno ograničava pristup trećih strana tržištu za ugovorne proizvode ili ugovorne tehnologije;
 - (c) sudionici ne koriste rezultate zajedničkog ili plaćenog istraživanja i razvoja u odnosu na treće strane bez objektivno valjanog razloga;
 - (d) ugovorni proizvodi ili ugovorne tehnologije na cijelom unutarnjem tržištu ili njegovu znatnom dijelu ne podliježu učinkovitom tržišnom natjecanju u pogledu proizvoda ili tehnologija koje korisnici smatraju jednakovrijednima s obzirom na njihove značajke, cijenu i namjenu.

Članak 11. – Ukidanje pogodnosti u pojedinačnim slučajevima od strane tijela države članice nadležnog za tržišno natjecanje

1. Tijelo države članice nadležno za tržišno natjecanje može ukinuti pogodnost iz ove Uredbe na temelju članka 29. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1/2003 u odnosu na državno područje te države članice ili neki njegov dio ako u pojedinom slučaju sporazum o istraživanju i razvoju na koji se primjenjuje izuzeće iz ove Uredbe usprkos tomu ima učinke koji nisu spojivi s člankom 101. stavkom 3. Ugovora u odnosu na državno područje te države članice ili nekom njezinom dijelu, koje ima sva obilježja izdvojenog zemljopisnog tržišta.
2. Tijelo države članice nadležno za tržišno natjecanje može ukinuti pogodnost iz ove Uredbe na temelju članka 29. stavka 2. Uredbe (EZ) br. 1/2003, posebno ako se primjenjuje bilo koja od okolnosti iz članka 10. stavku 2. točkama od (a) do (d) ove Uredbe.

GLAVA VI.

ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 12. – Prijelazno razdoblje

1. Ne dovodeći u pitanje posebne prijelazne odredbe za sporazume za istraživanje i razvoj sklopljene između poduzetnika koju se natječu u području inovacija iz stavka 2., zabrana utvrđena u članku 101. stavku 1. Ugovora ne primjenjuje se u razdoblju od 1. siječnja 2023. do 31. prosinca 2024. na sporazume koji su već bili na snazi od 31. prosinca 2022., a koji ne ispunjavaju uvjete za izuzeće iz ove Uredbe, već ispunjavaju uvjete za izuzeće iz Uredbe (EZ) br. 1217/2010.
2. Za sporazume o istraživanju i razvoju između poduzetnika koji se natječu u području inovacija, članak 1. stavak 1. podstavak 18. i članak 6. stavak 3. primjenjuju se samo na sporazume koji stupaju na snagu nakon 31. prosinca 2022.

Članak 13. – Razdoblje valjanosti

1. Ova Uredba stupa na snagu 1. siječnja 2023.
2. Prestaje važiti 31. prosinca 2034.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu

*Za Komisiju
Predsjednica
Ursula von der Leyen*